

Prevenca, diagnostika a liečba rakoviny hlavy a krku

Na otázky čitateľov Záhoráka odpovedá MUDr. Martina Judáková, lekárka Otorinolaryngologického (ORL) oddelenia vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou v Skalici. Na tomto oddelení sa liečia pacienti s ochoreniami uší, nosa a krku. Autorka odpovedá na otázky týkajúce sa onkologických ochorení v ORL oblasti.

ČO VLASTNE ZNAMENÁ SLOVO RAKOVINA?

Toto označenie sa používa v bežnej reči na označenie zhubného nádorového ochorenia. Samostatný pojem nádor nič nehovorí o jeho povahe, ktorá môže byť "dobrá" (nezhubné nádory, označované odborné benígne) alebo "zlá" (zhubné nádory, odborné malígne).

ČÍM SÚ SPÔSOBENÉ ZHUBNÉ OCHORENIA V OBLASTI HLAVY A KRKU?

Zhubné ochorenie v oblasti hlavy a krku nezapríčiňuje len jeden faktor. Často je to dlhodobé pôsobenie viacerých látok alebo vplyvov prostredia. Do popredia sa dáva u nádorov krku fajčenie, nadmerné požívanie alkoholu. V najnovších štúdiách sa preukázal vplyv HPV vírusov. Medzi faktory, ktoré môžu pri dlhodobom pôsobení spôsobiť zhubné ochorenie nosa, patrí i prach z tropických drevín. Toto sa týka povolání drevospracujúceho priemyslu.

AKO MÔŽEM PREDCHÁDZAŤ NÁDOROM V OBLASTI HLAVY A KRKU?

Vo všeobecnosti platí, že zdravá životospráva, dostatočný pohyb, nefajčenie a striedme užívanie alkoholu sú základom prevencie nádorových ochorení.

KEDY MÁM VYHLADAŤ LEKÁRA? KTORÉ PRÍZNAKY SI TREBA VŠÍMAŤ?

Nádory nosa sa obvykle prejavujú jednostrannou nosovou nepriechodnosťou, častým krvácaním z nosa, zaliňaním v uchu, alebo poruchou sluchu. Nádory dutiny ústnej a ústnej časti hltanu sa prejavujú bolesťami v dutine ústnej, často s vystreľovaním do uší. Niekedy aj nesediaca protéza upozorní na to, že v oblasti ďasien rastie nádor. K ostatným príznakom patria poruchy pohyblivosti jazyka, tzv. "knedlíková reč", porucha otvárania úst. Nádory v oblasti hltacích ciest sa prejavujú poruchou hltania, a to napríklad zostávaním potravy v hrdle po prehltnutí, časté kašľanie počas jedla, nemožnosť prehltnúť tuhé jedlo, a rozsahu metastáz. Často sa používa kombinácia liečebných metód.

kašu alebo tekutiny. Tiež zachrípnutie môže byť sprievodným prejavom nádoru hrtana. Pokročilý nádor sa prejaví dýchavicou alebo krvácaním z dýchacích ciest. Vo všeobecnosti platí, že každé zachrípnutie trvajúce viac ako tri týždne, by mal vyšetriť ORL lekár. Aj nebolestivá hrčka v oblasti krku môže byť príznakom nádorového ochorenia.

MÁM JEDEN Z PRÍZNAKOV UVEDENÝCH VYŠŠIE. AKO SA UISTÍM, ŽE SA NEJEDNÁ O ZHUBNÉ OCHORENIE?

Príznaky, ktoré boli spomenuté, neznamenajú bezpodmienečnú prítomnosť nádoru, ale v každom prípade by mal byť pacient vyšetrený ORL lekárom a malo by byť vylúčené zhubné ochorenie.

AKO BUDE PREBIEHAŤ VYŠETRENIE U ORL ŠPECIALISTU?

Každý pacient, u ktorého je podozrenie na nádorové ochorenie, je vyšetrený na ambulancii. Vyšetruje sa ucho, nos, ústa, hltan, hrtan a krk zvonku. Používajú sa na to nástroje ako kovové lopatky, zrkadielka, v prípade nutnosti sa vyšetruje pomocou optických prístrojov - endoskopov. Pri jasnom nádore sa zoberie vzorka na histologické vyšetrenie. Využívajú sa i zobrazovacie metódy ako je sonografia a počítačová tomografia, prípadne magnetická rezonancia.

AKO PREBIEHA LIEČBA ZHUBNÉHO OCHORENIA V OBLASTI HLAVY A KRKU?

Liečba môže byť chirurgická a nechirurgická. Chirurgická liečba znamená operačné odstránenie nádoru, u väčšiny nádorov je toto spojené aj s odstránením uzlín na krku. Táto liečba prebieha na ORL oddeleniach nemocníc. Do nechirurgickej liečby zaraďujeme rádioterapiu (ľudovo povedané ožarovanie) a chemoterapiu (podávanie liečiv do žily za účelom odstránia nádorových buniek z organizmu). Voľba liečby závisí od typu nádoru (histologické vyšetrenie), od jeho lokalizácie